

ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΞΗ ΔΗΜΟΥ ΓΑΥΔΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ 2007-2013

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΥΠΑΙΘΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΓΑΥΔΟΥ

**ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΔΗΜΟΥ ΓΑΥΔΟΥ**

έργο :

ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΓΑΥΔΟΥ

θέση :

ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΧΑΝΙΑ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

μελέτη :

Μαριάννα Τσίτουρα, αρχιτέκτων μηχανικός

επιβλεψη μελέτης :

Αφροδίτη Παπαδάκη, αρχιτέκτων μηχανικός ΤΥΔΧ

Γιώργος Ευθυμίου, μηχανολόγος μηχανικός ΤΥΔΧ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

A.1 Γενική περιγραφή

A.2 Τοπογραφικά σχέδια και φωτογραφική αποτύπωση των οικισμών

B. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

B.1 Γενική περιγραφή των στόχων της πρότασης

B.2 Ανάλυση της πρότασης ανάπλασης

B.3 Σχέδια της πρότασης ανάπλασης

Γ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΛΙΚΩΝ

Γ.1 Αναλυτική περιγραφή στοιχείων και υλικών των διαμορφώσεων

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη με τίτλο «**ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΓΑΥΔΟΥ**» ανατέθηκε από τον Δήμο Γαύδου, στην μελετήτρια :

Τσίτουρα Μαριάννα Αρχιτέκτων Μηχανικός Α.Π.Θ. MSc. , με πτυχίο Α΄ τάξης στην κατηγορία 07 (Ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ευρύτερο έργο αφορά ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης Περιοχών Υπαίθρου **Δήμου Γαύδου**, για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Άξονα 7 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης» και στο Κ.Θ.Π. 61 «Ολοκληρωμένα Σχέδια για την Αστική και Αγροτική Αναγέννηση» του ΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013.

Περιοχή παρέμβασης αποτελούν οι τρεις οικισμοί της Γαύδου: **Καστρί, Άμπελος και Βατσιανά.**

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη, αναβάθμιση και ανάπλαση των κεντρικών οδών και των εσωτερικών οδικών δικτύων των τριών οικισμών της Γαύδου.

Το περιβάλλον του νησιού της Γαύδου και η ιδιαιτερότητα της θέσης του ανάμεσα στην Κρήτη και την Αφρική, κάνουν την Γαύδο σημαντική από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος. Η μικρή έκταση του νησιού, οι ελάχιστοι φυσικοί πόροι και η δυσκολία πρόσβασης δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη του τουρισμού με τα ίδια πρότυπα της τουριστικής ανάπτυξης της Κρήτης. Από την άλλη πλευρά, πρέπει οπωσδήποτε να υπάρξουν κίνητρα για την παραμονή και επάνοδο των κατοίκων και την βελτίωση των συνθηκών ζωής τους. Η ανάπτυξη όμως αυτή πρέπει να συνδυαστεί με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Είναι λοιπόν επιτακτική η ανάγκη εφαρμογής μέτρων και πρακτικών ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ του ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ με έμφαση στη ΦΥΣΗ και τον ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ. Η ανάπτυξη αυτή όμως θα πρέπει να γίνει με άξονα τη διάσωση της φυσικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Γαύδου.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις όπως αναλύεται παρακάτω σχεδιάζονται με γνώμονα το σεβασμό στα τοπικά χαρακτηριστικά, στα υλικά δόμησης και στις διαμορφώσεις του φυσικού τοπίου.

Περίπατητικό μονοπάτι στη Γαύδο.

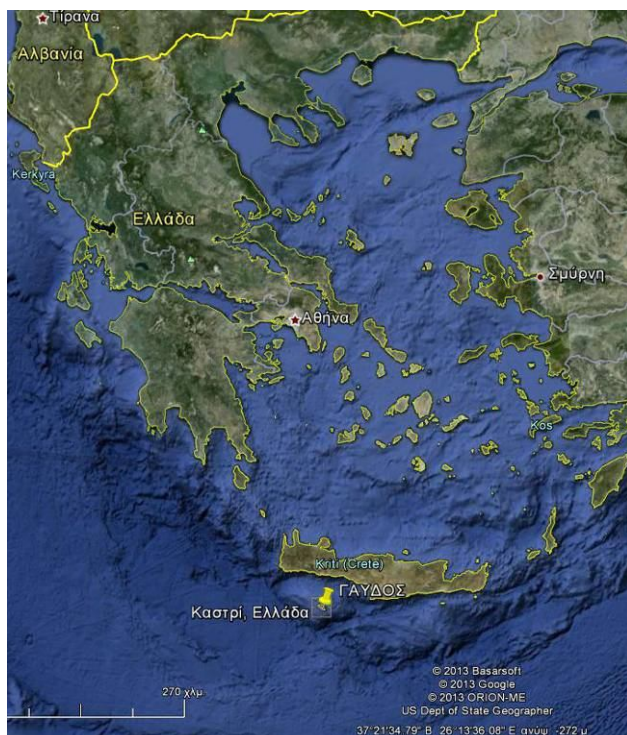
Α. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Α.1 Γενική περιγραφή

Γενικά Στοιχεία για τον Δήμο Γαύδου

Η νήσος Γαύδος βρίσκεται 21 μίλια νότια των νοτιοδυτικών ακτών της Κρήτης και περιλαμβάνει δύο νησιά, τη Γαύδο (έκταση 29.58 km², μέγιστο υψόμετρο 362m) και τη Γαυδοπούλα (έκταση 2.62 km², μέγιστο υψόμετρο 113m).

Αποτελεί το νοτιότερο σημείο της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης. Οι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού είναι, σύμφωνα με την απογραφή του 2011, μόλις 150. Επί της ουσίας, λιγότερο από 90 άνθρωποι ζουν στο νησί, οι οποίοι ασχολούνται επί το πλείστον με την κτηνοτροφία, τα αμπέλια, και τους καλοκαιρινούς μήνες τον τουρισμό.

Ορθοφωτοχάρτης με σημειωμένη τη θέση της Γαύδου

Οι τουριστικές υπηρεσίες στο νησί είναι στοιχειώδεις, παρόλα αυτά το καλοκαίρι, το σύνολο των ανθρώπων στο νησί μπορεί να ξεπεράσει και τους 8.000, οι περισσότεροι των οποίων είναι κατασκηνωτές.

Οι υπάρχοντες οικισμοί στο νησί είναι τέσσερις. Το Καστρί και η Άμπελος που είναι οριοθετημένοι οικισμοί προ του 1923, και οι οικισμοί Βατσιανά και Ξενάκι μη οριοθετημένοι προ του 1923. Επίσης από το 1987 δημιουργήθηκε ο αυθαίρετος οικισμός Σαρακίνικο, και μια συστάδα εξοχικών κατοικιών στην θέση Φωκιά. Τα τελευταία χρόνια οι κίνδυνοι υποβάθμισης διαρκώς αυξάνονται λόγω της αύξησης της τουριστικής κίνησης και της αυθαίρετης δόμησης.

Άποψη από την Άμπελο παραλίας Ποταμού

Κλιματικά στοιχεία

Η Γαύδος είναι μια από τις πιο ξηρές περιοχές της Ελλάδας. Η καλοκαιρινή περίοδος είναι θερμή και ξηρή και διαρκεί 6-8 μήνες ενώ ο χειμώνας είναι πολύ ήπιος. Η ετήσια βροχόπτωση είναι κυμαινόμενη λιγότερο από 400mm ετησίως. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του καιρού στο νησί είναι οι ισχυροί άνεμοι που το δέρνουν σε όλη σχεδόν τη διάρκεια του χρόνου.

Φυσικό περιβάλλον

Το φυσικό περιβάλλον της Γαύδου έχει αρκετές ιδιαιτερότητες λόγω γεωγραφικής θέσης, γεωλογικής ιστορίας και πολιτισμικής ιστορίας. Έχουν αναγνωριστεί 21 τύποι οικοτόπων στη Γαύδο και τη Γαυδοπούλα. Από αυτούς, οι τρεις (θίνες με λόχμες αρκεύθων, βυθοί θάλασσας με ποσειδώνιες και μεσογειακά εποχιακά τέλματα) είναι οικότοποι προτεραιότητας σύμφωνα με την οδηγία 92/43 της Ε.Ο.Κ.. Το σύμπλεγμα «Γαύδος και Γαυδοπούλα» αποτελεί την υπό στοιχείο GR 4340013 προστατευόμενη περιοχή του δικτύου NATURA 2000.

Η Γαύδος είναι σήμερα από τα πλέον δασωμένα μέρη της Κρήτης. Υπάρχουν τρεις βασικοί τύποι βλάστησης που αλληλεπικαλύπτονται σε πολλές -και εκτεταμένες- περιοχές: α) μακί και φρύγανα, β) πευκοδάση και γ) συστάδες αρκεύθων. Οι καλλιεργούμενες σήμερα εκτάσεις δεν ξεπερνούν τα 300 στρέμματα και ευρίσκονται κοντά στους οικισμούς Καστρί, Βατσιανά και Άμπελος.

Άρκευθος.(*Juniperus oxycedrus*)

Θίνες με λόγχες αρκευθών στον Λαυρακά

Γεωργική γη στην Άμπελο.

Η περιοχή της Γαύδου παρουσιάζει μεγάλο **γεωλογικό ενδιαφέρον**. Ασβεστολιθικά πετρώματα αβαθών θαλασσών, με στρώσεις από μάργες και εβαπορίτες, καλύπτουν το βόρειο τμήμα του νησιού καταλαμβάνοντας συνολικά έκταση γύρω στα 60% του νησιού, ενώ σε πολύ περιορισμένες θέσεις αναδύονται και μεταμορφωμένα πετρώματα. Στο νότιο τμήμα του νησιού απαντώνται ασβεστολιθικές μάζες βαθιών θαλασσών με κερατόλιθους, αλλά και πολύ μικρές εμφανίσεις φλύσχη -ψαμμίτες εναλλασσόμενοι με αργιλικές μάζες. Οι εκτεταμένοι αμμόλοφοι αποτελούν το χαρακτηριστικό της βόρειας παραλίας της και εκτείνονται ακόμη και στην ενδοχώρα, καλύπτοντας μέρος των λόφων που περιβάλλουν τους όρμους και που καλύπτονται από μακία βλάστηση –κυρίως από κέδρους, σκίνους και λαδανιές, αλλά και φρύγανα, όπως θυμάρι, θρούμπη, αστοιβή.

Γεωλογικοί σχηματισμοί στην παραλία του Ποταμού

Ανθρώπινη δραστηριότητα και περιβάλλον

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες πάνω στην Γαύδο είναι μειωμένες λόγω της εγκατάλειψης του νησιού από τους κατοίκους του και της προβληματικής θαλάσσιας επικοινωνίας του με την Κρήτη.

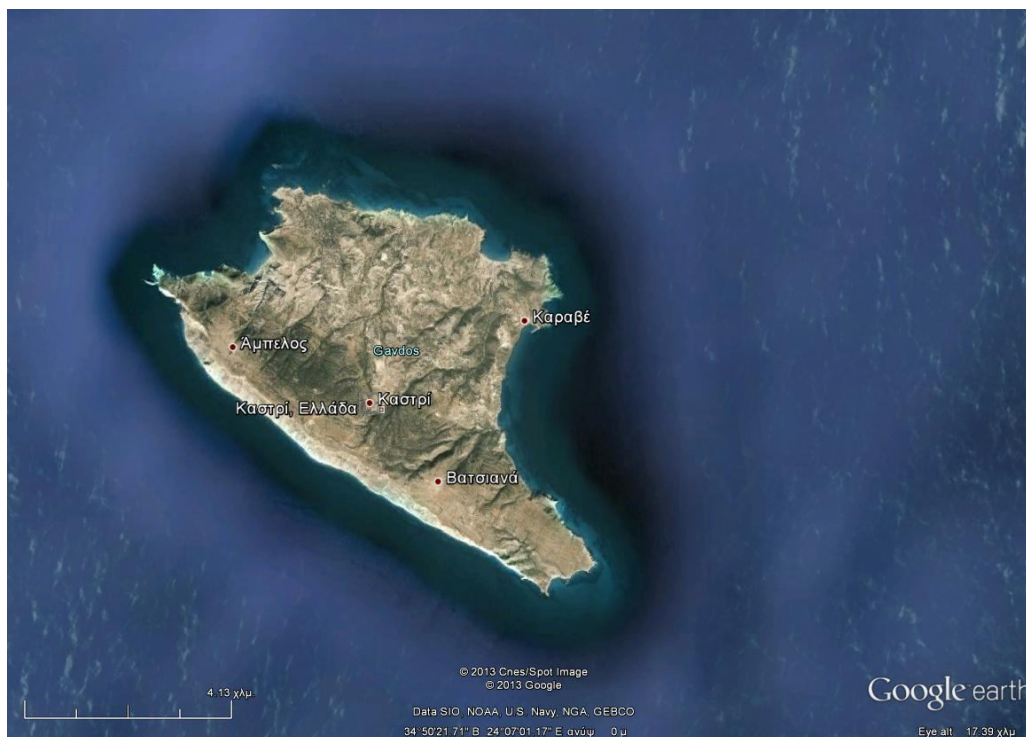
Η ανεξέλεγκτη υπαίθρια διαμονή όμως των επισκεπτών κυρίως στις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους όπως ο Κεδρές και οι παραλίες Αγ. Ιωάννη, Λαυρακά και Ποταμού, εγκυμονούν κινδύνους. Επίσης η ανεξέλεγκτη κυνηγετική δράση στο νησί αποτελεί ακόμη ένα σημαντικό κίνδυνο για την πανίδα. Ενώ το ψάρεμα με εκρηκτικά έχει δημιουργήσει ήδη σημαντικό πρόβλημα στον ενάλιο πλούτο του νησιού. Ένα σημαντικός κίνδυνος για τη χλωρίδα του νησιού είναι η ανεξέλεγκτη βοσκή αιγοπροβάτων.

Όσον αφορά τις οικοδομικές εργασίες απαιτείται έγκριση από την Ε.Π.Α.Ε. ή την Αρχαιολογική Υπηρεσία στις περιοχές αρχαιολογικών ζωνών και πλησίον μεμονωμένων μνημείων, γεγονός που στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος του νησιού. Βέβαια η αυθαίρετη δόμηση αναπτύσσεται, απειλώντας περιοχές του νησιού.

Αυθαίρετη δόμηση στον οικισμό Σαρακήνικο

Περιγραφή των οικισμών

Ορθοφωτοχάρτης με τους οικισμούς της Γαύδου

Οι οικισμοί : Καστρί, Άμπελος και Βατσιανά, προϋπάρχουν του 1923 χωρίς καθορισμένα όρια με ολιγάριθμα διατηρούμενα διάσπαρτα σπίτια, κατοικούνται όλο τον χρόνο από ελάχιστους κατοίκους. Η Άμπελος βρίσκεται βορειοδυτικά, το Καστρί κεντρικά και τα Βατσιανά στη νότια ορεινή περιοχή του νησιού.

Οι τρεις κατοικημένοι οικισμοί συνδέονται μεταξύ τους, με το λιμάνι και με το ελικοδρόμιο με οδικό δίκτυο, μεγάλο τμήμα του οποίου έχει πρόσφατα διανοιχτεί και συνεχώς βελτιώνεται. Εκτός από το οδικό δίκτυο, αξιοπρόσεκτο είναι το δίκτυο των παλιών λιθόστρωτων μονοπατιών που εξυπηρετούσε την σύνδεση οικισμών και μετοχιών και αποτελούσε το οδικό δίκτυο του νησιού.

Οι οικισμοί που μελετάμε έχουν αναπτυχθεί στις πλαγιές λοφώδους περιοχής. Ο αρχικός πυρήνας των οικισμών είναι ως έχει χωρίς νεότερες παρεμβάσεις και επεκτάσεις. Οι παραδοσιακές κατοικίες (ερείπια ως επί το πλείστον) στους οικισμούς είναι μικρές, λιθόκτιστες, χωρίς συνθετικό υλικό και επικαλύπτονται από δώμα με κορμούς κέδρου, σκίζες και λεπίδα.

Σ' ολόκληρο το νησί παρατηρούνται διάσπαρτα ξηρολιθικά κτίσματα που μαζί με την κτηματική έκταση του καθ' ενός αποκαλούνται μετόχια. Πρόκειται για γεωργικές αυτοτελείς μεμονωμένες αγροτικές εγκαταστάσεις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες.

Σε κάθε οικισμό καταλήγει μία κεντρική οδός που εξυπηρετεί αυτοκίνητα και το λεωφορείο της γραμμής. Εντός των οικισμών υπάρχουν μικρά στενά δρομάκια χωρίς την δυνατότητα εξυπηρέτησης τροχοφόρων.

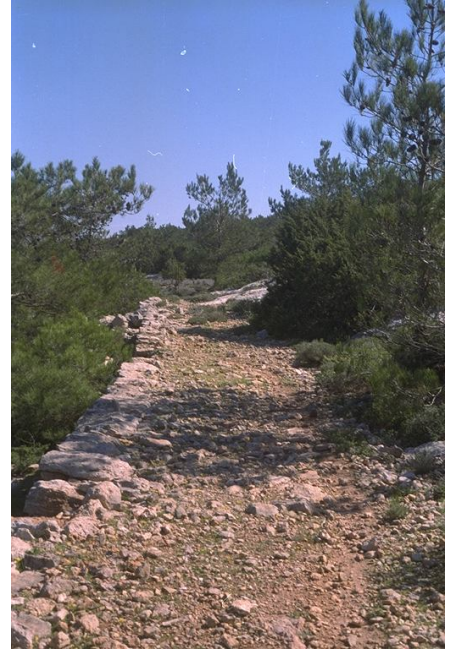
Οι υφιστάμενοι δρόμοι (σοκάκια) του συνεκτικού παραδοσιακού τμήματος είναι στενοί κυμαινόμενου πλάτους από 1μ έως 3μ. παράλληλοι ή κάθετοι στις υψομετρικές καμπύλες, κάποιοι είναι αδιέξοδοι, κάποιοι καταλήγουν σε αυλές και κάποιοι συνδέουν μονοπάτια προς την ύπαιθρο. Το μεγαλύτερο ποσοστό του εσωτερικού οδοστρώματος είναι από παλιά καλντερίμια και χώμα.

Η απορροή των όμβριων γίνεται με την παραδοσιακή κλίση εντός των μονοπατιών του οικισμού.

Οι υποδομές είναι μη επαρκείς. Λειτουργούν ομβριοδεξαμενές και μικρές γεωτρήσεις. Δίκτυο αποχέτευσης δεν υπάρχει. Οι ανάγκες σε ηλεκτρικό ρεύμα καλύπτονται από γεννήτριες της ΔΕΗ ή από αυτόνομες φωτοβολταϊκές μονάδες.

Άποψη του οικισμού Καστρί

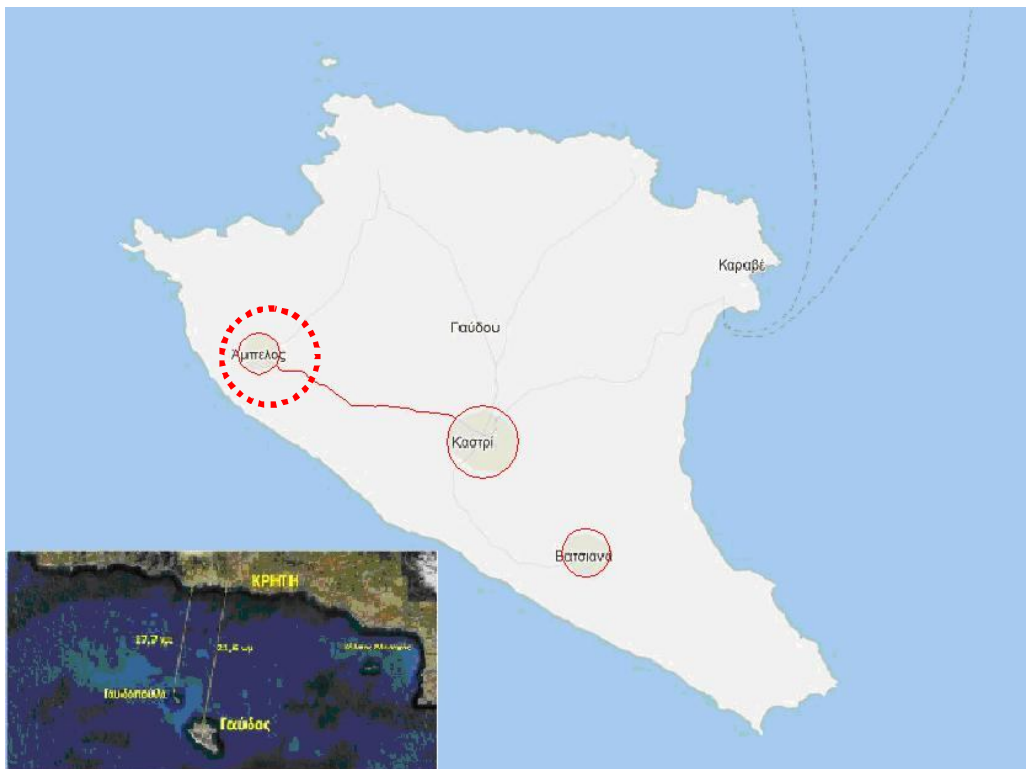

Λιθόστρωτο μονοπάτι στο Καστρί

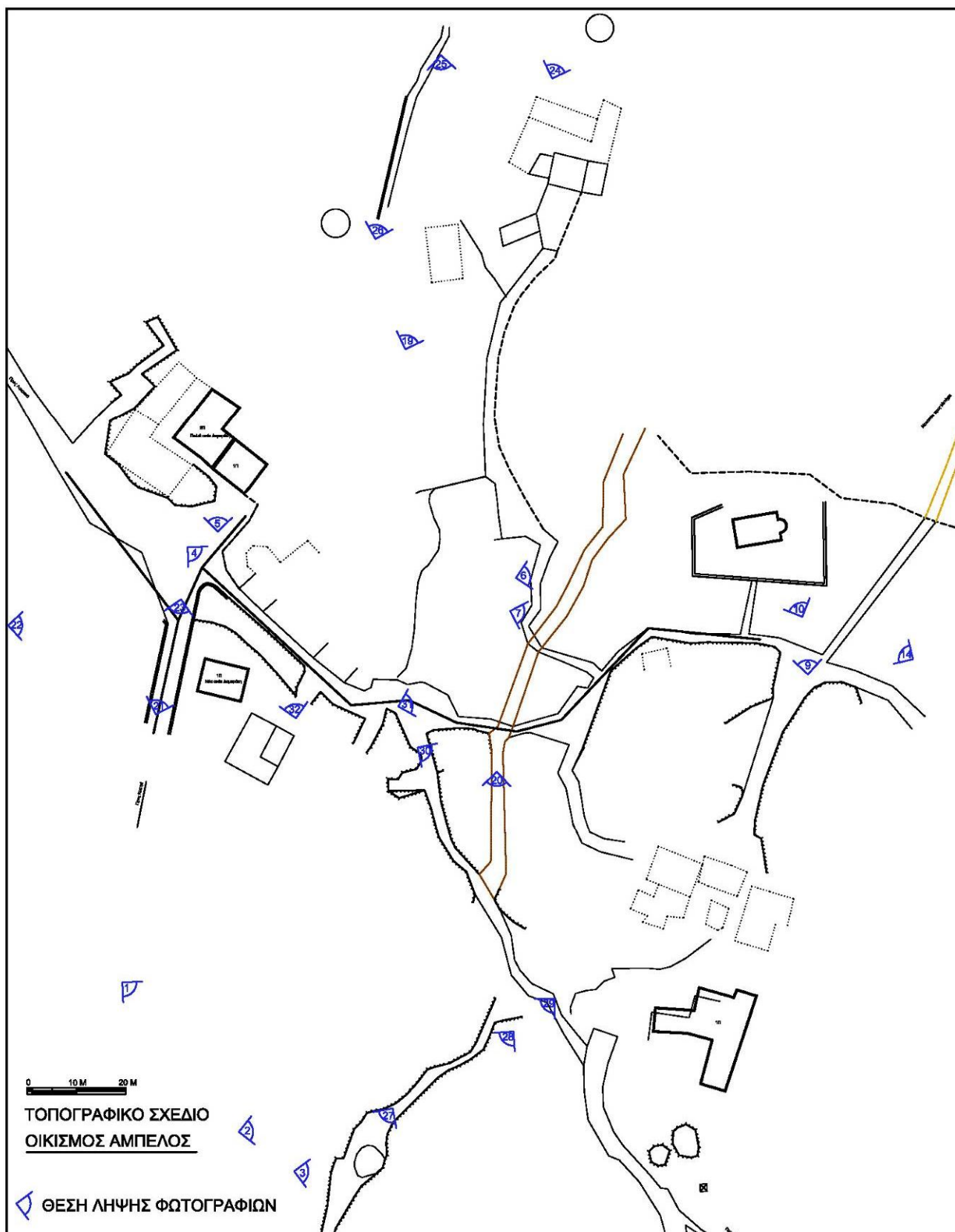
Α.2 Τοπογραφικά σχέδια και φωτογραφική αποτύπωση των οικισμών

ΑΜΠΕΛΟΣ

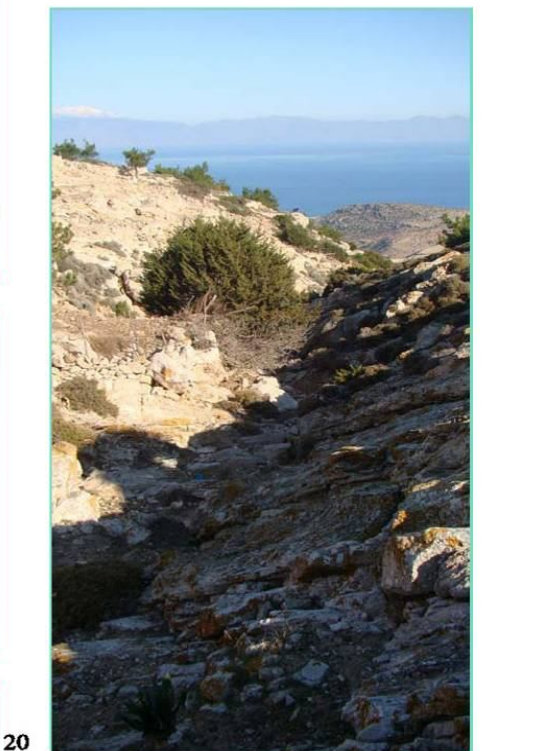
Ο οικισμός Άμπελος βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νησιού και έχει περίπου 12 μόνιμους κατοίκους. Το δομημένο περιβάλλον αποτελείται από πέτρα χαλαζιακή με την οποία κατασκευάζονται τα κτίσματα και οι τοίχοι περίφραξης. Το οδικό δίκτυο αποτελείται από χωματόδρομους. Μέσα στον οικισμό χαρακτηριστικά είναι τα πέτρινα πηγάδια και τα αλώνια. Ο οικισμός είναι πλήρως προσαρμοσμένος στο τοπίο και σχεδόν δε διακρίνεται από αυτό.

Χάρτης της νήσου όπου σημειώνεται η θέση του οικισμού

21

22

23

24

25

26/A

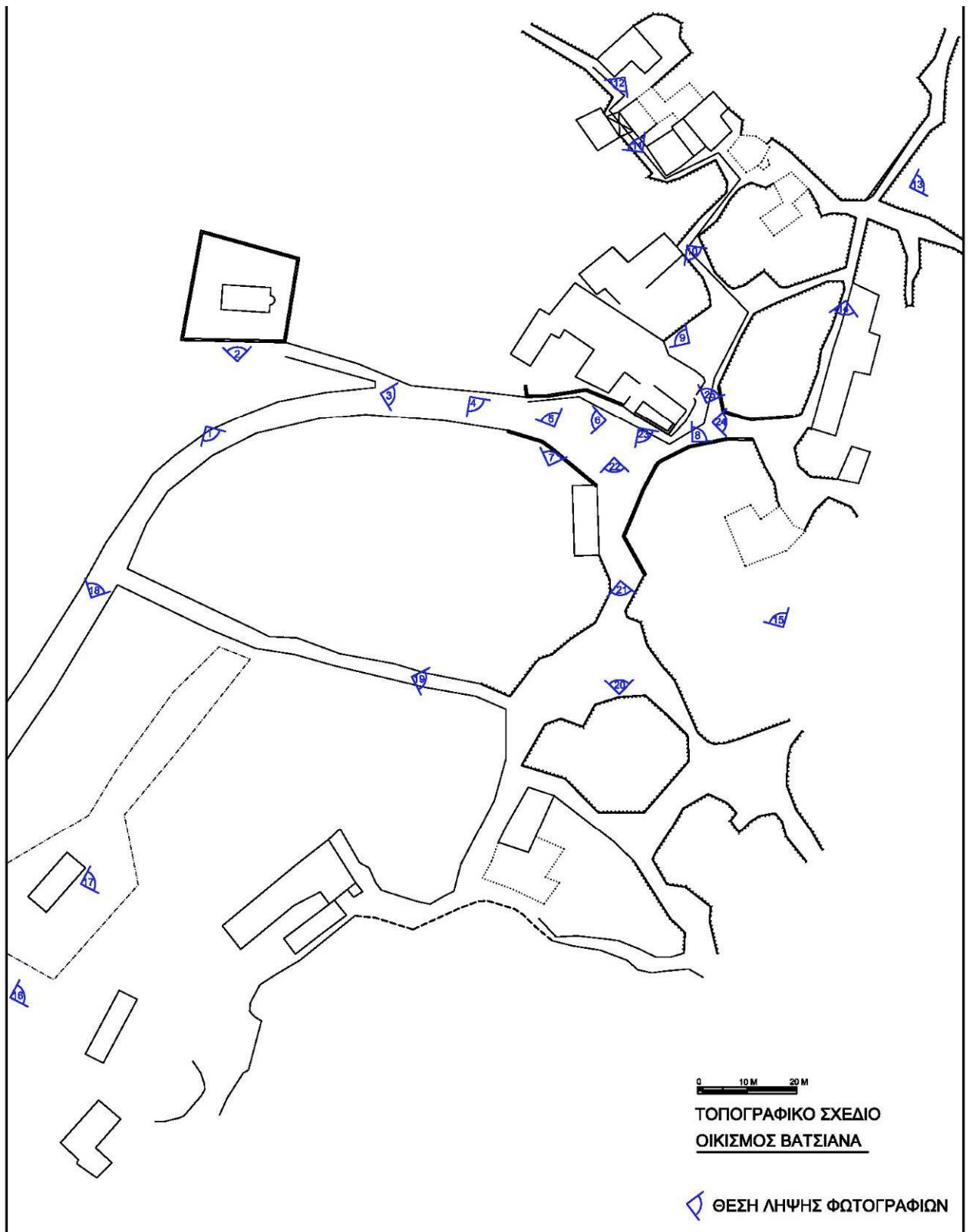

ΒΑΤΣΙΑΝΑ

Τα Βατσιανά βρίσκονται νότια και στον οικισμό διαμένουν περίπου 15 μόνιμοι κάτοικοι. Το δομημένο περιβάλλον αποτελείται από πέτρα ασβεστολιθική με την οποία κατασκευάζονται τα κτίσματα και οι τοίχοι περίφραξης. Το οδικό δίκτυο αποτελείται από χωματόδρομους και ένα μικρό τμήμα από άσφαλτο.

Χάρτης της νήσου όπου σημειώνεται η θέση του οικισμού

1

4

2

5

3

6

7

8

9

10

11

12

13

16

15

17

14

18

19

20

23

21

24

22

25

ΚΑΣΤΡΙ

Το Καστρί, η πρωτεύουσα της Γαύδου, κτισμένη σε υψόμετρο 350m, μαρτυρά την αίγλη παλαιότερων χρόνων, και προσφέρει μαγευτική θέα όλου του νησιού. Από το Καστρί μπορεί κάποιος να ακολουθήσει τα μονοπάτια ή τους ασφαλτόδρομους που θα τον οδηγήσουν σε όλα τα μέρη του νησιού.

Εδώ διαμένουν περίπου 40 μόνιμοι κάτοικοι. Σε αυτόν τον οικισμό συναντούμε χρήσεις διαφορετικές της κατοικίας όπως είναι το Δημοτικό σχολείο, το Γυμνάσιο, το Ιατρείο και τα καφενεία. Το οδικό δίκτυο αποτελείται από ασφαλτο στον κεντρικό δρόμο και χωματόδρομους. Το βασικό υλικό κατασκευής είναι η τοπική ασβεστολιθική πέτρα.

Χάρτης της νήσου όπου σημειώνεται η θέση του οικισμού

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΣΤΡΙ

19

22

20

23

21

24

25

28

26

29

27

30

B. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

B.1 Γενική περιγραφή των στόχων της πρότασης

Η ανάδειξη και αναβάθμιση των οικισμών στοχεύει αφενός μεν στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, αφετέρου στην αισθητική αναβάθμισή τους όπως επίσης και στην προστασία και διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Οι εργασίες και τα υλικά που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση της παρούσας μελέτης, είναι οι ίδιες και για τους τρεις οικισμούς Καστρί, Άμπελο και Βασιανά.

Πιο συγκεκριμένα οι προτεινόμενες παρεμβάσεις στοχεύουν:

- Στην ανάδειξη των υφισταμένων μονοπατιών από χώμα και από λιθόστρωτο, με συγγενή τοπικά υλικά.
- Στην λειτουργική αναβάθμιση των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών.
- Στη ενοποίηση του κατακερματισμένου πολεοδομικού ιστού των οικισμών.
- Στην ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των τοπικών υλικών δόμησης.
- Στην προστασία περιοχών που λόγω των καιρικών συνθηκών και του ανάγλυφου, οι περιμετρικοί τοίχοι και τα λιθόστρωτα έχουν διαβρωθεί.

Ειδικά για τις δαπεδοστρώσεις η μελέτη στοχεύει **στην χρήση της τοπικής πέτρας** και του χώματος σε ειδική κατασκευή ώστε να σταθεροποιείται και να μην κινδυνεύει από την επίδραση των καιρικών φαινομένων. Περιορίζεται ιδιαίτερα η χρήση της ασφάλτου και όπου μόνο είναι απαραίτητη η αυτοκίνηση προτείνεται κατάλληλη κατασκευή λιθόστρωτου.

Επιπλέον μέσω του διακριτικού φωτισμού η μελέτη στοχεύει στην ανάδειξη των καλντεριμιών και στην βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας τις νυχτερινές ώρες.

Σε όλες τις διαμορφώσεις οι χαράξεις έχουν γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να ακολουθούν τις φυσικές κλίσεις του εδάφους, έτσι ώστε να ενταχθούν στο φυσικό τοπίο και να μειωθούν στο ελάχιστο δυνατό οι χωματουργικές εργασίες.

B.2 Ανάλυση της πρότασης ανάπλασης

Περιγραφή επεμβάσεων:

Επιγραμματικά προτεινόμενη παρέμβαση περιλαμβάνει τις παρακάτω εργασίες οι οποίες εκτελούνται **και στους τρεις οικισμούς** σύμφωνα με τα σχέδια της μελέτης:

1. Επισκευή υφιστάμενων περιμετρικών τοιχίων από ξερολιθιά (αρμολόγηση, συμπλήρωση καθ' ύψος)

Στις περιοχές μελέτης όπου κρίνεται απαραίτητο προτείνεται η επισκευή των περιμετρικών τοιχίων από πέτρα (ξερολιθιές). Συχνά η επισκευή είναι μίας όψης (από τον κοινόχρηστο δρόμο). Χρησιμοποιείται η τοπική πέτρα και τα τοιχεία συμπληρώνονται είτε σε πλάτος είτε καθ' ύψος ώστε να δημιουργείται μια αρμονική εικόνα του οικισμού.

Τοίχοι από ξερολιθιά στην Άμπελο

2. Κατασκευή νέων περιμετρικών τοιχίων από ξερολιθιά

Σε όποιες περιοχές κρίνεται απαραίτητο λόγω της κλίσης του εδάφους, προτείνεται η δημιουργία λιθόκτιστων τοιχίων περίφραξης, εκατέρωθεν των οδών και σε χαμηλό ύψος περί τα 0.50 εκ. τύπου αργολιθοδομή, χωρίς τη χρήση εμφανούς κονιάματος. Τα τοιχεία αυτά προστατεύουν την επίστρωση του δρόμου από τη διάβρωση λόγω των καιρικών φαινομένων και οριοθετούν και το δημόσιο από τον ιδιωτικό χώρο.

Νέοι τοίχοι από αργολιθοδομή

3. Οριοθέτηση υφιστάμενων μονοπατιών

Στις περιοχές όπου είναι απαραίτητη η οριοθέτηση των μονοπατιών, χωρίς όμως την κατασκευή περιμετρικών τοιχίων, προτείνεται η τοποθέτηση σειράς «φυτεμένων» λίθων με διαλογή από φυσικές πέτρες της περιοχής.

Τοποθέτηση φυτεμένων λίθων για την οριοθέτηση μονοπατιού

4. Τοποθέτηση λιθόστρωσης, στα εσωτερικά δίκτυα των οικισμών

Σε κεντρικούς δρόμους εντός των οικισμών και στα διαμορφωμένα πλατώματα προτείνεται η κατασκευή λιθόστρωτου με φυτευτές πέτρες στο χώμα ,πελεκητές, μεγάλου πάχους και ακανόνιστου σχήματος οι οποίες, κατά το δυνατόν, θα συλλεχθούν από τη γύρω περιοχή ώστε να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας του φυσικού τοπίου. Οι ποσότητες που θα απαιτηθούν περεταίρω θα μεταφερθούν από την Κρήτη από ειδικό πιστοποιημένο λατομείο με τα ίδια χαρακτηριστικά πετρώματος που έχει η Γαύδος.

Λιθόστρωτο δάπεδο με ακανόνιστες πέτρες και λίθινο κράσπεδο

Ειδικά στον οικισμό Καστρί όπως φαίνεται και στα σχέδια της μελέτης προτείνεται η κατασκευή πεζοδρομίου με λιθόστρωτο περιμετρικά τμήματος της υφιστάμενης ασφάλτου , όπου το επιτρέπει το πλάτος του δρόμου. Το πεζοδρόμιο αυτό οριοθετείται με κράσπεδο από τοπική πέτρα.

Οι φωτογραφίες που επισυνάπτονται περιγράφουν τον τύπο του λιθόστρωτου και του κρασπέδου αλλά όχι την ποιότητα της τοπικής πέτρας.

5. Τοποθέτηση νέου σταθεροποιημένου χωμάτινου δάπεδου

Στους μικρότερους χωματόδρομους , όπου δεν είναι απαραίτητη η επίστρωση με λιθόστρωτο, προτείνεται η τοποθέτηση σταθεροποιημένου χώματος. Η κατασκευή αυτή δεν αλλοιώνει την «φυσική» εικόνα του μονοπατιού αλλά προσφέρει αντοχή στις καιρικά φαινόμενα όπως στον άνεμο και στη βροχή. Στα τμήματα των μονοπατιών όπου δεν κατασκευάζεται περιμετρικός τοίχος από λιθοδομή, η κατασκευή του χωμάτινου δαπέδου εγκιβωτίζεται σε λίθινα κράσπεδα στη ίδια υψομετρική στάθμη με το τελικό δάπεδο.

Σταθεροποιημένο χώμα

6. Διαχείριση όμβριων υδάτων

Στη Γαύδο όπως προαναφέρθηκε, η βροχή περιορίζεται σε λίγα χιλιοστά το έτος, έτσι ώστε να μην είναι απαραίτητες οι ειδικές κατασκευές διευθέτησης των ομβρίων υδάτων. Στις περιοχές όπου κατασκευάζεται λιθόστρωτο καλντερίμι, η κλίση του δρόμου προς το κέντρο του άξονα οδεύει τα όμβρια ύδατα στα σημεία απορροής (φυσικά ρέματα). Στις περιοχές όπου προτείνεται σταθεροποιημένο χώμα, προτείνεται και η κατασκευή ρείθρου παράλληλα στους τοίχους από ξερολιθιά όπου θα συγκεντρώνονται και θα κατευθύνονται τα όμβρια.

7. Τοποθέτηση δικτύου χαμηλού φωτισμού, στους τοίχους από ξερολιθιά

Σε τμήματα των περιμετρικών τοίχων από ξερολιθιά προτείνεται η τοποθέτηση μικρών φωτιστικών σωμάτων με σκοπό την βελτίωση της ασφάλειας κατά τις νυχτερινές ώρες. Κρίνεται σημαντικό να μην τοποθετηθούν φωτιστικοί στύλοι και σώματα που θα διαταράξουν την εικόνα του οικισμού, αλλά διακριτικά φωτιστικά σώματα σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους.

8. Κατασκευή υποδομών

Στο Καστρί και στην Άμπελο είναι απαραίτητη η κατασκευή υπογείου σωλήνας ύδρευση με υπέργεια σημεία υδροδότησης. Επίσης στους δύο αυτούς οικισμούς σχεδιάζεται η κατασκευή πέτρινης εξωτερικής κοινόχρηστης βρύσης.

9. Εξαίρεση από οδεύσεις τυφλών και ράμπες ΑμΕΑ

Όπως έχει προαναφερθεί το ιδιαίτερο φυσικό τοπίο των οικισμών με τις απότομες υψομετρικές κλίσεις και την δόμηση από τοπική πέτρα επιβάλλει ειδικές συνθήκες σχεδιασμού. Σε αυτό το πλαίσιο η μελέτη δεν περιλαμβάνει οδεύσεις τυφλών ούτε και τις ορθές κλίσεις ραμπών για την πρόσβαση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Χαρακτηριστική εικόνα τμήματος του οικισμού με απότομες κλίσεις και κατασκευές από τοπική πέτρα

Περιγραφή περιοχών ανάπλασης

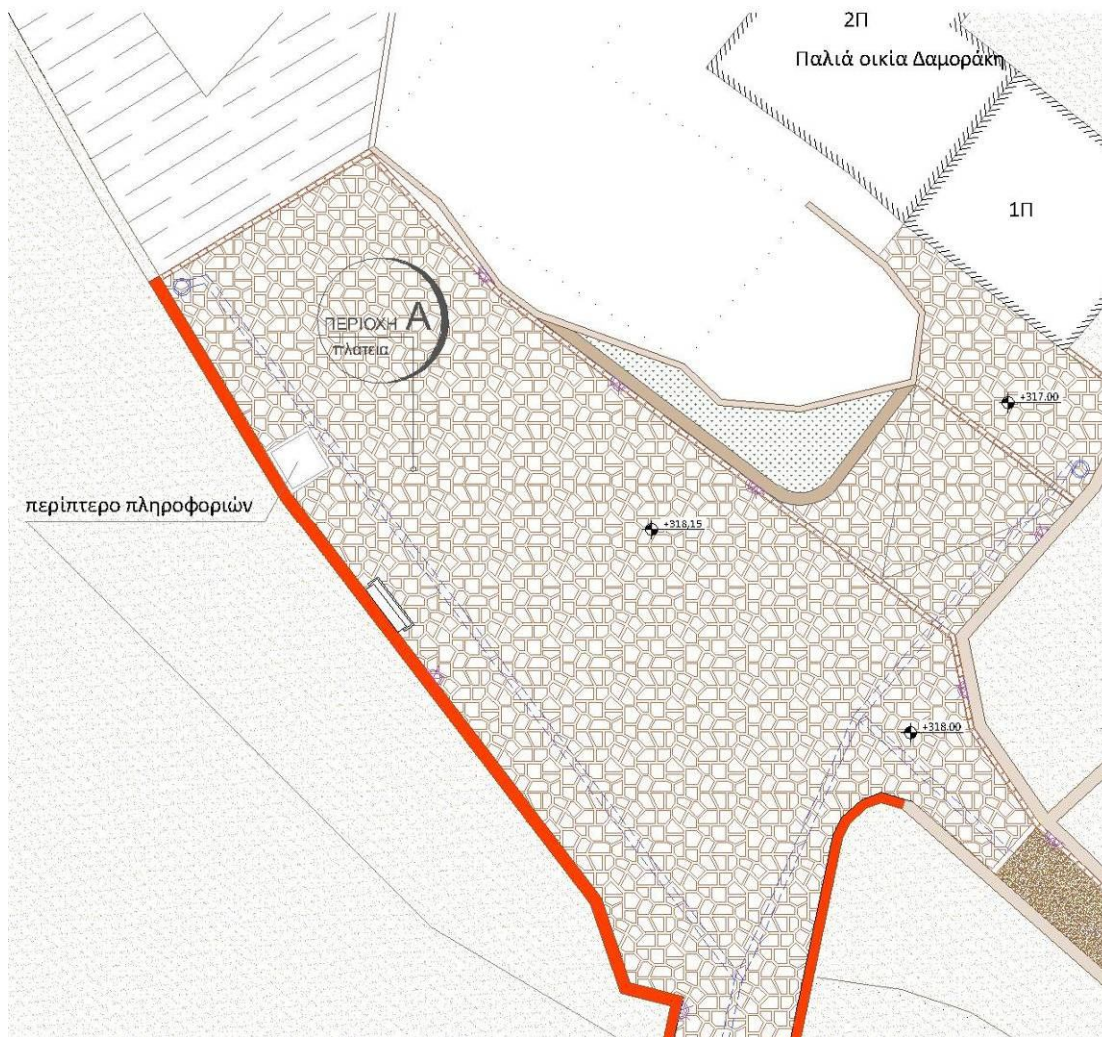
ΑΜΠΕΛΟΣ

Η πρόταση διαμόρφωσης για τον οικισμό της Αμπέλου περιέχει τρεις περιοχές : η περιοχή Α είναι η είσοδος του οικισμού και η κάτω γειτονιά, η περιοχή Β αποτελεί την διασύνδεση των δύο τμημάτων του οικισμού ενώ η περιοχή Γ είναι η πάνω γειτονιά του οικισμού.

Στην περιοχή Α' όπου είναι και η είσοδος για τον οικισμό καθώς εκεί καταλήγει ο δρόμος από το Καστρί, διαμορφώνεται η κεντρική πλατεία του οικισμού.

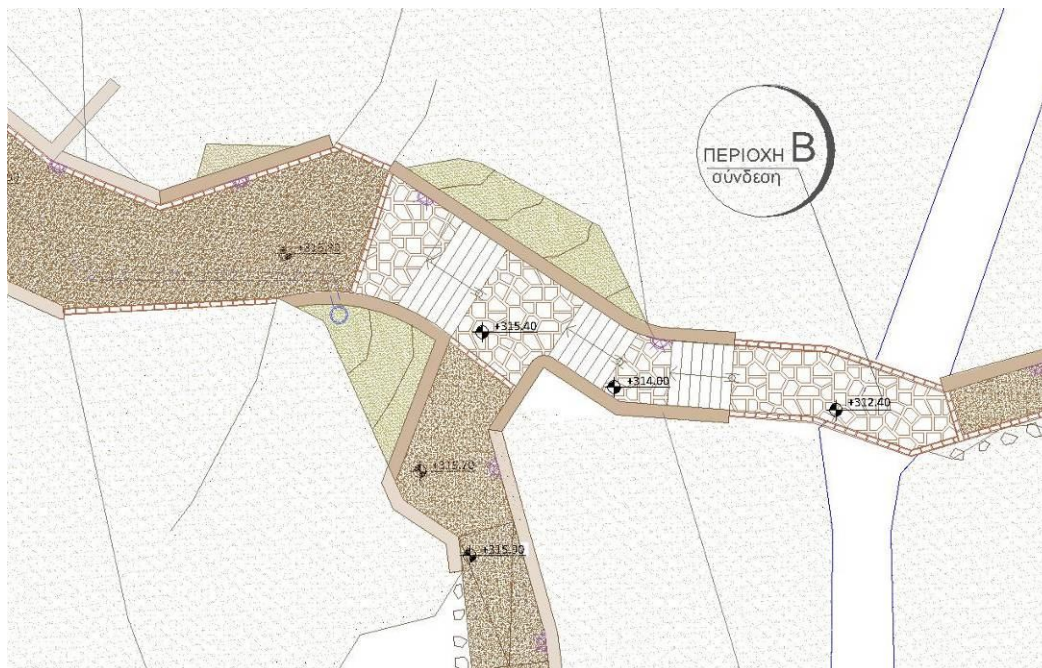
Στην περιοχή Α είναι το μόνο σημείο μέσα στο οικισμό όπου χρησιμοποιείται σε τέτοια έκταση το πλακοστρωμένο δάπεδο για να τονιστεί η κεντρικότητα του σημείου.

Στην πλατεία της περιοχής Α τοποθετείται μια μικρή βρύση ενώ περιμετρικά οι διαμορφώσεις είναι με χαμηλούς πέτρινους τοίχους τύπου ξερολιθιάς, οι οποίοι μπορούν να χρησιμεύουν σαν καθιστικά.

Περιοχή Α

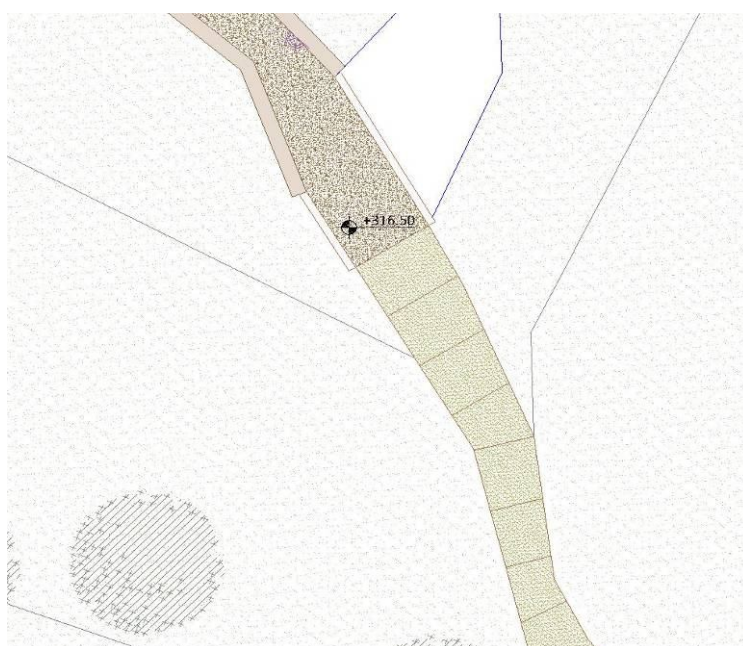
Η περιοχή Β αποτελεί την ενδιάμεση περιοχή που συνδέει τις δύο γειτονιές. Η διαμόρφωση αυτής της διόδου γίνεται με σταθεροποιημένο χώμα όπου στην μια πλευρά της τοποθετείται πέτρινο λούκι απορροής των ομβρίων για την αύξηση της διάρκειας ζωής και της αντοχής του δαπέδου. Η περιοχή Β παρουσιάζει μεγάλη διακύμανση στα ύψη των επιφανειών της καθώς την διασχίζει μικρό ρέμα, γι' αυτό στο σημείο αυτό διαμορφώνονται πέτρινα σκαλιά που οδηγούν στο κατώτερο σημείο του ρέματος.

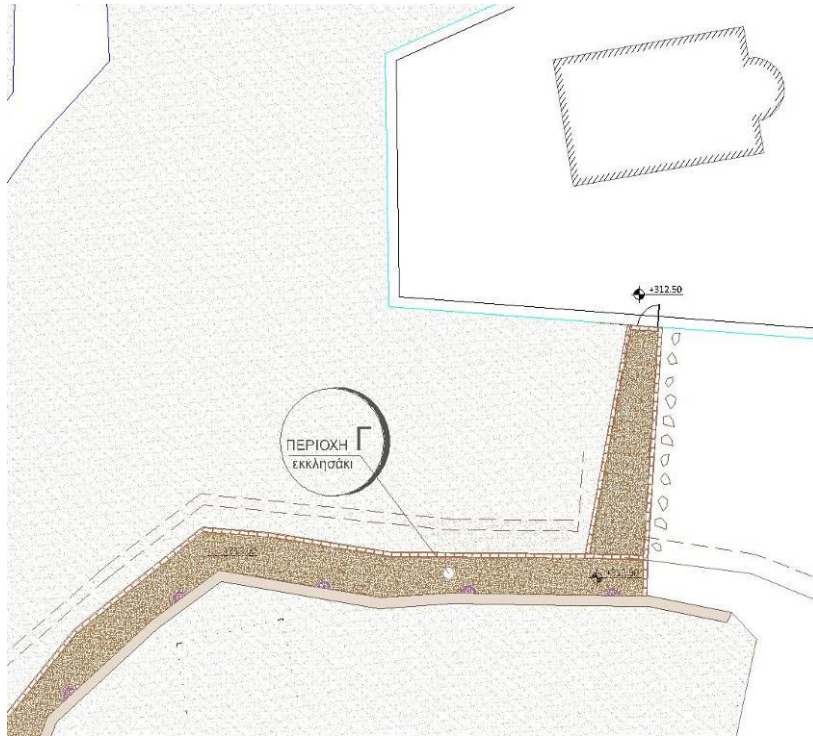
Περιοχή Β

Η περιοχή Γ αποτελείται από δύο δρόμους, ένα που καταλήγει στο ξωκλήσι και ένα δεύτερο που οδηγεί στα σπίτια την πάνω γειτονιάς. Στον δρόμο προς το ξωκλήσι οι κλίσεις του εδάφους είναι πιο ομαλές και έτσι το μονοπάτι διαμορφώνεται με σταθεροποιημένο χώμα ενώ στην μια μόνο πλευρά του επανακατασκευάζεται σε μικρό ύψος η υπάρχουσα ξερολιθιά η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν καθιστικό ενώ στην άλλη πλευρά του το μονοπάτι οριοθετείται από χαμηλό πέτρινο κράσπεδο.

Το μονοπάτι που οδηγεί στην πάνω γειτονιά παρουσιάζει έντονο ανάγλυφο με δάπεδο από μεγάλες πλακούρες. Στο σημείο αυτό επιλέγεται η διαμόρφωση των υπαρχόντων πετρωμάτων με την μορφή σκαλοπατιών που θα οδηγούν στην πάνω γειτονιά.

Περιοχή Γ - Δρόμος προς ξωκλήσι

Περιοχή Γ -Δρόμος προς πάνω γειτονιά

ΒΑΤΣΙΑΝΑ

Η πρόταση διαμόρφωσης για τον οικισμό των Βατσιανών περιέχει δύο περιοχές : η περιοχή Α είναι η είσοδος του οικισμού όπου διαμορφώνεται πλατεία και η περιοχή Β είναι η γειτονιά με κατοικίες. Η πρόταση σχεδιασμού έχει σαν κεντρικό σημείο την πλατεία με το μουσείο και από εκεί ξεκινάει η διαδρομή κατά μήκος της οποίας διαμορφώνονται σημεία στάσης και οικειοποίησης του επισκέπτη με τους ντόπιους κάτοικους και τις συνήθειες τους.

Στην περιοχή Α διαμορφώνεται η κεντρική πλατεία με πλακόστρωση από τοπική πέτρα. Με την διαφοροποίηση της λάξευσης αλλά και της απόχρωσης της πέτρας διαμορφώνονται διακριτικά πέντε θέσεις στάθμευσης.

Βατσιανά περιοχή Α

Στην περιοχή Β, η οποία αποτελεί και την καρδιά του οικισμού, κατά μήκος του δρόμου με σταθεροποιημένο χώμα, ο οποίος οριοθετείται αυστηρά από ξερολιθιές με την τοπική πέτρα που διαχωρίζουν και τις ιδιοκτησίες, διαμορφώνονται μικρά πλατώματα σαν μικρές πλατείες όπου αυτό είναι δυνατόν. Στα πλατώματα αυτά τοποθετούνται πέτρινα καθιστικά και τραπέζια ενώ τα όρια τους διαφοροποιούνται από το δρόμο με φυτεμένους στο χώμα ογκόλιθους, ενωμένους έτσι ώστε να θυμίζουν τα γνώριμα στην περιοχή αλώνια. Οι γωνίες αυτές δημιουργούν την αίσθηση της οικειότητας τόσο στον μόνιμο κάτοικο του οικισμού αφού βρίσκεται ακριβώς στο όριο της ιδιοκτησίας του και μπορεί να το οικειοποιηθεί πλήρως αλλά και στον επισκέπτη ο οποίος έχει την δυνατότητα να συναναστραφεί τους ντόπιους και να «μπεί» εν μέρει στην καθημερινότητα της ζωής στο νησί.

Οι κλίσεις του εδάφους σε όλο τον οικισμό διαμορφώνονται ομαλά έτσι δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη σκαλοπατιών ενώ σε κάθε δρόμο υπάρχει πρόβλεψη για απορροή των ομβρίων τουλάχιστον από την μια πλευρά του.

Βατσανά περιοχή Β

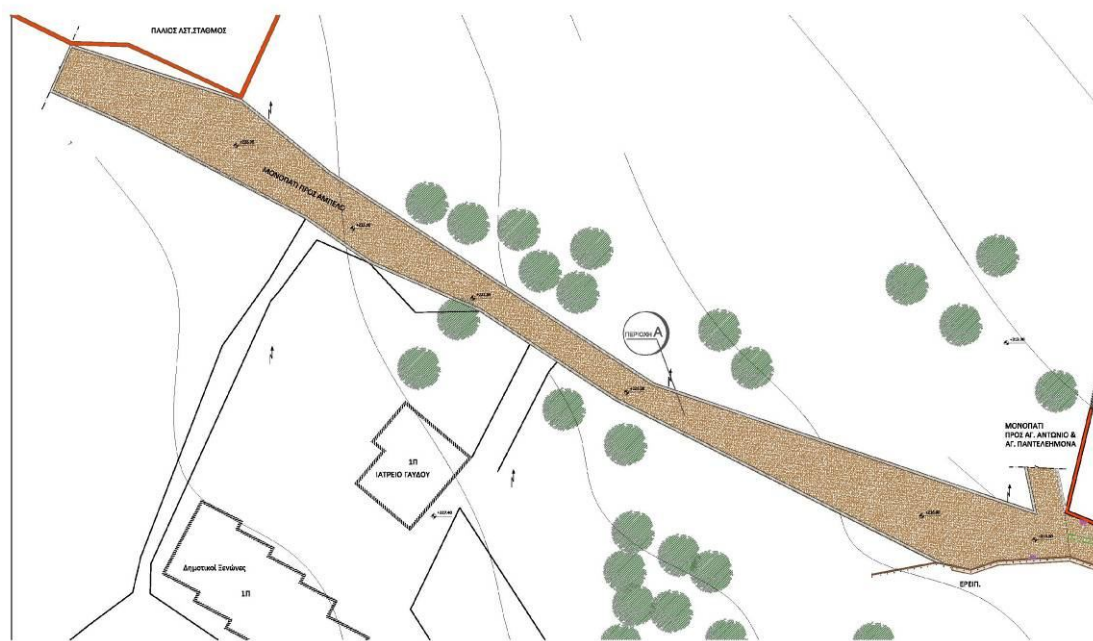
ΚΑΣΤΡΙ

Η επέμβαση περιορίζεται κατά μήκος του μονοπατιού που οδηγεί στην Άμπελο , η προέκταση του οποίου συναντά τον κεντρικό δρόμο του οικισμού ο οποίος είναι ασφαλτοστρωμένος.

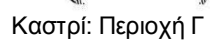
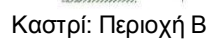
Η περιοχή Α αποτελεί το τμήμα του μονοπατιού που διέρχεται από δασωμένη περιοχή του οικισμού. Εκεί προτείνεται η κατασκευή νέου δαπέδου από σταθεροποιημένο χώμα και η οριοθέτηση του μονοπατιού με λίθινο κράσπεδο. Σε αυτήν την περιοχή δεν τοποθετείται φωτισμός.

Η περιοχή Β συνδέει το φυσικό μονοπάτι με το κατοικημένο τμήμα του οικισμού. Σε συνέχεια με το προηγούμενο μονοπάτι προτείνεται η χρήση του σταθεροποιημένου χώματος. Εδώ η διαδρομή φωτίζεται διακριτικά με εξωτερικά σώματα στους υφιστάμενους τοίχους των περιφράξεων. Επίσης κατασκευάζεται πρόβλεψη (χαντάκι) για την επέκταση του δικτύου υδροδότησης με υπόγειο σωλήνα Φ60.

Η περιοχή Γ αποτελείται από το πιο πυκνοκατοικημένο τμήμα του οικισμού. Εδώ η υφιστάμενη άσφαλτος κόβεται και περιμετρικά δημιουργείται πεζοδρόμιο με λιθόστρωση και λίθινο κράσπεδο. Επιπλέον τοποθετείται φωτισμός στα περιμετρικά τοιχεία.

Καστρί: Περιοχή Α

Β.3 Σχέδια της πρότασης ανάπλασης

ΑΜΠΕΛΟΣ Κάτοψη πρότασης

ΒΑΤΣΙΑΝΑ

Κάτοψη πρότασης

ΚΑΣΤΡΙ

Κάτοψη πρότασης

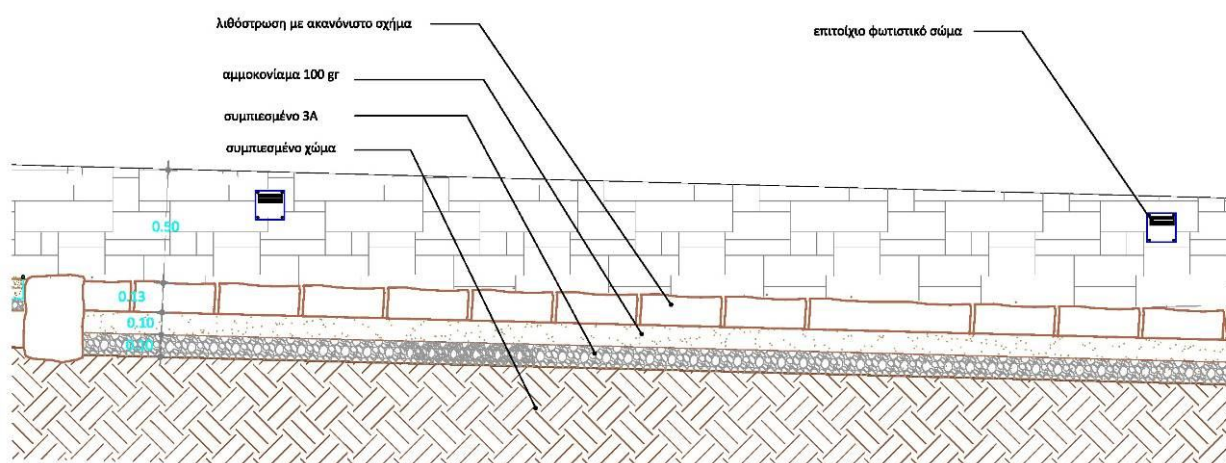
Γ. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΛΙΚΩΝ

Γ.1 Αναλυτική περιγραφή στοιχείων και υλικών των διαμορφώσεων

-Δάπεδα από λιθόστρωτο (καλντερίμι)

Στα λιθόστρωτα δάπεδα οι πέτρες τοποθετούνται κάθετα σε πυκνή διάταξη. Στη συνέχεια, ρίχνεται κοσκινισμένο και στεγνό χώμα στο λιθόστρωτο και σπρώχνεται μέσα στα κενά χρησιμοποιώντας μακρύ ραβδί και σκούπα. Το λιθόστρωτο κατασκευάζεται με ελαφρά κλίση προς το κέντρο για απομάκρυνση των όμβριων. Σε μερικές περιπτώσεις διαμορφώνεται κανάλι με μεγαλύτερες πέτρες κατά μήκος του δρόμου στο κέντρο για το σκοπό αυτό. Στα σκαλοπάτια τοποθετούνται μεγάλες πέτρες, κάθετα τοποθετημένες.

Το έδαφος σκάβεται μέχρι να βρεθεί σταθερό χώμα και διαμορφώνεται με μια κλίση τουλάχιστον 2% για να φεύγουν τα νερά. Η επιφάνεια πατιέται με κύλινδρο ή δονητή και σκεπάζεται με σκύρα και χαλίκι, ώστε να δημιουργηθεί μια στρώση αποστράγγισης. Το υπόστρωμα αυτό συμπιέζεται καλά και απλώνεται η στρώση άμμου, πάχους περίπου 5 εκ., στην οποία θα πατήσουν οι λίθοι.

Λεπτομέρεια κατασκευής λιθόστρωτου

-Κράσπεδο από ζώνη φυσικής πέτρας

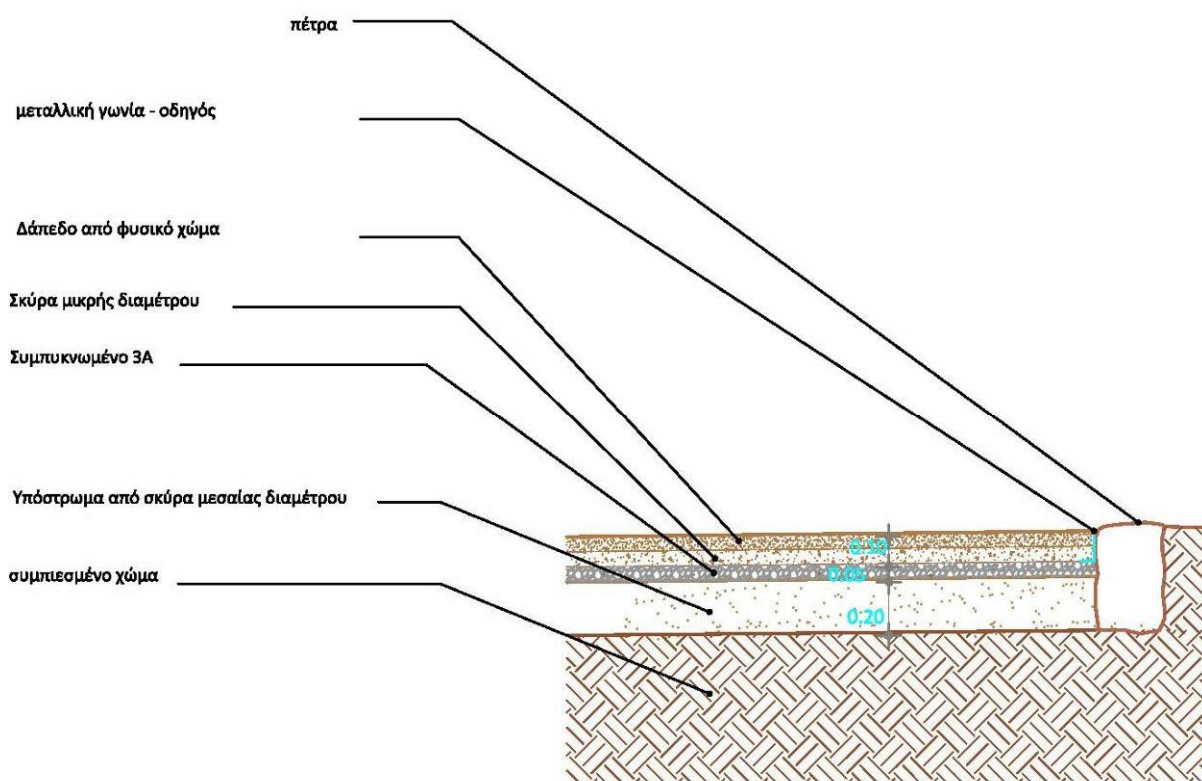
Το κράσπεδο δημιουργείται με φυτευτές φυσικές πέτρες στις οποίες βιδώνεται στρατζαριστή λαμαρίνα τύπου Γ στην εσωτερική πλευρά ή οποία θα αποτελέσει οδηγό για την έκχυση του χωμάτινου δαπέδου.

-Επίστρωση σταθεροποιημένο χώμα.

Την κατασκευή του δαπέδου θα προηγηθεί ο καθαρισμός από τη βλάστηση, τις λιθοριππές και τα μπάζα με απομάκρυνση των προϊόντων καθαρισμού και καθαρισμού της τελικής στάθμης. Στη συνέχεια θα γίνει μια εξυγιαντική στρώση με θραυστό υλικό λατομείου. Η στρώση αυτή θα διαστρωθεί με τα χέρια και θα κυλινδρωθεί.

Στην συνέχεια θα γίνει δεύτερη στρώση από άμμο ορυκτή ανακατεμένη με τσιμέντο σε αναλογία περίπου 250 κιλά στο κυβικό, γαρμπίλι, χώμα περιοχής ή ώχρα ώστε να επιτευχθεί η κατάλληλη χρωματική απόδοση του δαπέδου και να εξακριβωθούν με επί τόπου δοκιμές οι αντοχές του μίγματος.

Η στρώση αυτή θα έχει πάχος 10 εκατοστά και θα διαβραχεί και θα συμπυκνωθεί κατάλληλα με χειροκίνητο μηχάνημα.

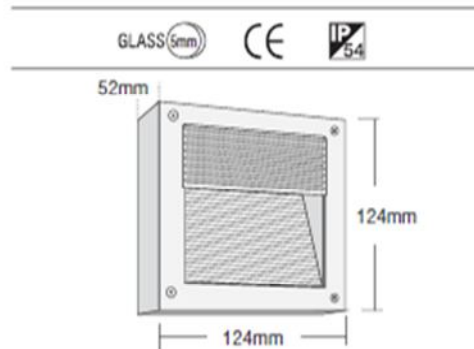
Λεπτομέρεια κατασκευής δαπέδου από χώμα

-Φωτισμός

Τα φωτιστικά σώματα που επιλέχθηκαν με γνώμονα την αντοχή στο χρόνο, την οικονομία και την αισθητική ένταξη στο τοπίο είναι μικρά επιτοίχια μεταλλικά κουτιά. Τοποθετούνται εξωτερικά χωρίς με εξέχουν πολύ του τοίχου και το υλικό κατασκευής είναι ορείχαλκος. Ο χρωματισμός έρχεται σε αρμονία με την καστανή πέτρα της περιοχής.

Επιτοίχιο φωτιστικό σώμα

Η μελετήτρια

Τσίτουρα Μαριάννα

Ελέγχθηκαν και θεωρήθηκαν από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Χανίων

Α.Παπαδάκη
Αρχιτέκτων Μηχ. Τ.Υ.Δ.Χ.

Ο Προϊστάμενος Τμ.Μελετών
Φ.Τρουλλάκης
Πολιτικός Μηχ. Τ.Υ.Δ.Χ.

Η Διευθύντρια Τ.Υ.Δ.Χ.
Α.Λακιωτάκη
Πολιτικός Μηχ. Τ.Υ.Δ.Χ.